

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ А. І. БОНДАРЕНКО "ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ У ПОЕТИЧНІЙ МОВІ ХХ СТОЛІТТЯ" (НІЖИН : ВИДАВЕЦЬ ЛИСЕНКО М. М., 2013. – 360 С.): ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО СЛОВООБРАЗІВ ЧАСУ**Беценко Т. П.**

На нинішньому етапі функціонування української лінгвістики відбувається розвиток двох основних тенденцій. З одного боку, це збереження традиційних, суто мовознавчих аналітичних підходів, а з іншого – реалізація принципу наукової експансії, який полягає у вмотивованому використанні даних інших дисциплін. Відомо, що цікаві результати аналізу виникають саме на їх межі, що демонструє європейська наука в цілому. У рецензованій монографії А. Бондаренко використання традиційних методик вивчення мовного матеріалу поєднано з пошуком дотичних граней мовознавства та модальної логіки.

Актуальність указаного дослідження визначає назріла в лінгвістиці необхідність повноаспектного аналізу системи темпоральних маркерів у поетичній мові ХХ століття. *Структуру* праці визначає вступ, шість розділів та висновки, а також списки наукової літератури та художніх джерел.

У межах першого розділу (*"Теоретичні підходи до вивчення темпорального світу поетичної мови ХХ століття"*) відбувається розгляд історії вивчення лексикоцентричної категорії темпоральності та вироблення змісту ключових термінів дослідження. Автор монографії доречно проводить демаркаційну лінію між поняттями темпоральності й темпорального світу та вивчає аспекти використання вказаних термінів у різних галузях мовознавства. А. І. Бондаренко доходить висновку, що вітчизняна лінгвотемпорологія перебуває на стадії становлення, й визначає коло нерозв'язаних питань, вивчення яких вимагає дослідницьких зусиль.

Зміст другого розділу рецензованої монографії (*"Лінгвометодологічний, методичний і термінологічний інструментарій дослідження темпорального світу поетичної мови ХХ століття"*) присвячено виробленню інтегративного підходу до такого неодноримірного явища, яким є темпоральний фрагмент картини світу поетичної мови ХХ століття. У зазначеному розділі обґрунтовано необхідність поєднання в процесі дослідження термінологічних та методичних ресурсів таксономічної, комунікативно-функціональної та когнітивно-дискурсивної парадигм. А. І. Бондаренко вмотивовує актуальність розгляду темпоральних маркерів, які характеризують численність, різнобічність характеристик та зв'язків, у структурно-семантичному, семантико-прагматичному й когнітивно-семантичному аспектах.

У третьому розділі (*"Структурно-семантичний аспект синтагматичних одиниць функціонально-семантичного поля темпоральності в поетичній мові ХХ століття"*) застосовано семасіологічну процедуру моделювання функціонально-семантичного поля темпоральності, дистрибутивний та компонентний види аналізу, а також контекстологічно-інтерпретаційний метод. А. І. Бондаренко аргументує поділ темпоральних маркерів на експліцитні й імпліцитні, указує на їх обсяг. Позитивним є те, що лінгвіст простежує динаміку виникнення мікрообразів часу, створених на основі темпоральної лексики й слів інших семантичних груп.

Четвертий розділ (*"Семантико-прагматичний аспект синтагматичних маркерів темпоральності в поетичній мові ХХ століття"*) відображає пошук механізмів різних видів модальності, носіями якої є одиниці функціонально-семантичного поля темпоральності. Автор рецензованого дослідження переконливо доводить, що алетичну сформовано завдяки взаємодії одиниць віддалених референційних сфер, а епістемну й аксіологічну модальності стимульовано за допомогою інтегративної семантики, яка скріплює тропеїчні синтагми. Викликає зацікавлення пошук відповідності мікрополів "суспільно-історичний час", "індивідуально-буттєвий час", "космічний

час" різним видам модальності, тобто релевантності структурно-семантичних і семантико-прагматичних моделей темпорального змісту.

П'ятий розділ ("*Семантичний та прагматичний аспекти парадигматичних маркерів темпоральності в поетичній мові ХХ століття*") містить аналіз парадигматичних одиниць функціонально-семантичного поля темпоральності, які є ключовими словами поетичних текстів. Застосовуючи методи комунікативної стилістики, А. І. Бондаренко обґрунтовує роль лексем темпорального змісту як чинників семантичної та прагматичної текстової зв'язності.

У шостому розділі ("*Когнітивно-семантичний аспект темпорального світу поетичної мови ХХ століття*") розкрито когнітивно-семантичні особливості темпоральних маркерів. Із цією метою використано етимологічний аналіз темпоральної лексики, виявлення площини перехресного картування референтної та корелятивної зон, здійснено архетипний аналіз мікрообразів часу. Продуктивним для розуміння специфіки художнього слова є те, що автор указує на відмінності у вживанні групи темпоральної лексики в мовному узусі й поетичних текстах. А. І. Бондаренко розмежовує такі основні когнітивно-семантичні напрямки, як *час – людина*, *час – рух* та *час – довкілля*.

Висновки до монографії вважаємо виваженими й відповідними до завдань, поставлених на початку дослідження. У них функціонально-семантичне поле темпоральності в поетичній мові ХХ століття схарактеризовано як системне явище, розглянуте у світлі референтної, аксіологічної й репрезентативної семантики. Зауваги стосуються структури рецензованої праці, у якій, на нашу думку, не цілком виправданим є деталізований поділ розділів на пункти й підпункти.

Загалом монографія А. І. Бондаренко "Темпоральність у поетичній мові ХХ століття" являє собою працю, в якій переконливо розкрито структурно-семантичну, модальну й когнітивно-семантичну специфіку темпоральних маркерів, виявлених у поетичних текстах ХХ століття. В аналізованому дослідженні використано нестандартні підходи до вирішення окреслених проблем. Думки автора підкріплено значним ілюстративним матеріалом. Наведені міркування створюють підстави для загальної позитивної оцінки видання.